Voorwoord

Inhoud

HET BEGINT
Wereldproloog
Adam en Eva
Kaïn en Abel
De Ark van Noach

GOUDEN EEUW

Jezus van Nazareth

BIJBEL ZONDER GOD

HET BEGINT

Wereldproloog
Op aarde is het eerst woest en leeg.
Maar kijk: er verschijnt licht in de duernis. Overda is er licht van de zon, 's nachts is het donker, hoewel er licht komt van de sterren en van de maan. Zo heb je du en nacht, maar ook de seizoenen, zoals zomer en winter.
Laag bij de grond, in de zeeën en de rivieren heb je water, maar ook boven is water, want de regen komt immers uit de lucht vallen.
Daarboven, dat heet *hemel*, het land hier beneden heet *aarde*. Op aarde groeien gras, allerlei planten en bomen met en zonder vruchten. In het water

Ze bevalt van een zoon, Ismaël.

Het hebben van een zoon is aanleiding voor vader Abraham om een nieuw ritueel in te voeren, namelijk: jongetjes besnijden. De besnijdenis krijgt een religieuze betekenis en gaat gepaard met grote beloftes. Zo zal Ismaël de vader worden van een groot volk.

ōNJŜy∃Ŝy˜Ŝy˜Ř2Ŝ Y˜Ŝú ĶŜy˜ø I·ú ƨŜ øλfúΣ Y˜I·I·NJ Ř2Ŝ ŘλŜ Y˜I·yƴŜy˜∃ŜŜy˜ ʅø I·I·ŘΣ ø I·yú Ř I·ú Îλ L˙ Y˜λ L˙ ∃I·ăúŜy˜ϕέ
ά5ŜÎŜ Y˜I·y˜λă yλŜú ØI·y˜ĶλŜNJ Ŝy˜ŘŜy˜ʅú ú2ŎĶ Ř I·ú Ķλƨ ĶŜú ōŜúŜNJ øŜŜúϕ [Ŝú 2LJ Y˜I·yΣ øŜ Îdzfŝy˜ L˙ dz ŜNr∃Ŝe
LJI·ʅʅŜy˜yŜY˜Ŝy˜ŘI· øλŜ 22ʅϕέ
Ze dringen op, staan op het punt de deur open te breken.
Dan trekken de twee bezoekers Lot naar binnen en sluiten de deur. De bewoners van Sodom worden

ά h ƻ ʅ ƨʎƨ Ȋ ʤ ʄ ű ƘŜű ƎƻŜŘ ƘŜōōŜ ƴ ƻLJ ŀŀNJŘŜɅ ʎƨ ƴ Ȋƻƻ ƴ ΦaŀŀNJ ƨŜ Ȋ ʤ ʄ ű Øŀ ƴ ƘŜű Ȋ ǿ ŀŀNJŘ ʄ ŜØŜ ƴ Ŝ ƴ ƨŜ ōNJƻŜNJ
dienen. Toch, mijn zoon, zul je uiűŜʎ ƴ ŘŜʄʎƨʅ ƘŜű ƨʤ ʅ ŀ ƴ ƨŜ ōNJƻŜNJ ŀ ƴ ƨŜ ŀŦ ǿ ŜNJLJŜ ƴ Ŝ ƴ ǾNJʎƨ Ȋ ʎƨ ƴ Φέ

Jakob vlucht

De zeven jaren vliegen om, vol van Jakobs verliefdheid. Dan is het zover. Oom Laban organiseert een groot feest, neemt Lea, brengt die naar Jakob en ze bedrijven de liefde. De volgende ochtend ziet Jakob dat het Lea is, niet Rachel.
ά ² l·ű ƛă ŘƛűƩ ƻƻƳ [l·ōl·ƴƘ ² l·l·ƝƻƳ ƘŜŜŦű dz Ƴƛƨ ōŜŘƝƻƎŜƴƘέ
ά½ƻ ŘƻŜƴ ǿŜ Řl·ű ƘƛŜƝ ƴƛŜűƩ ƨƻƴƎŜƴ ǿ . ƛƨ ƻƴã ƎŜǾŜƴ ǿŜ ŜŜƝǎű ŘŜ ƻdzŘǎűŜ űŜƴ ƘdzǿŜƭƛƨ ǿ a l·l·Ɲ Ŝ Ȟ ƎŜƝdzǎűǿ
Werk nog zeven jaar voor mij en ƨŜ ƪƝƛƨƎű ƻƻƪ wl·έ

Jakob trekt verder. Hij stuurt boodschappers voor zich uit naar Ezau, zijn broer, in de landstreek van Edom. Hij geeft hen opdracht op het volgende te zeggen:
ćWI·ʅƨōΣ & ʔŜ & ōℕƨŜℕΣ & ΚŜŜŦű & I·ť & ŘʎŜ & ű˄ʔŘ & I·fă & ØℕŜŜΥŘŜťʎƴƎ ʊ ǿƨƨƴŘ & ō˄ʔ & ƨƨΥ & [ƨōlsƴ & Ŝƴ & ΚŜŜŦű & ƴ
ăÖΚI·LJŜƴ & Ŝƴ & ʅƴŜÖΚúŜƴ & Ŝƴ & ătI·ØʎƴƴŜƴ & I ˄ʔ & ăűűdzdzNŭ & ʔŜ & ŘŜÎŜ & Ǝ ş Ŝƴ & Ŝƴ & Κƨƨ LJű & ƨLJ & ʔŜŘŜ¢ε &

Dina, dochter van Lea, gaat in het nieuwe land op zoek naar vriendinnen. Maar als Sichem, een autochtone jonge landheer, haar ziet, neemt hij haar mee, hij schaakt haar. Hij is weg van Dina, heeft

Hij is van plan om Jozef dan later eruit te trekken en hem terug te brengen bij zijn vader.
Terwijl ze gaan zitten om te eten, zien ze een reisgezelschap van Ismaëlieten uit Gilead aankomen.
Zodra Jozef bij zijn broers is, trekken ze hem zijn mooie kleren van z'n lijf en gooien hem in een put waarin geen water staat.

Hun kamelen dragen specerijen, zoals balsem en mirre, om dat naar Egypte te brengen. Dat brengt Juda op een idee. Ruben is net even weg.
ά ² Ι·ΰ ΚŜōōŜу ǿŜ ŜΝΙ·Ι·у ƧΥ ƧуÎŜ ōΝƧŜΝ ŘƧƧŘ ΰŜ ăƭΙ·Ι·у ŜуÎλƧу ōƭƧŜŘ ΰŜ ǾŜΝōŜΝƎŜуΚ Ι λƧ λă ΰŜуăƭƧΰΰŜ ƧуÎŜ ōΝƧŜΝΦ ² ŜŜΰ ƧŜΣ ǿŜ ŜΝʅƧLJŜу ΚŜΥ Ι·Ι·у ŘλŜ Υ Ι·šƭλŜΰŜуΦέ
Dus trekken ze Jozef uit de put en verkopen hem aan de kooplieden voor twintig zilverstukken. Hij wordt meegenomen naar Egypte.

Hij geeft haar al die dingen, heeft seks met haar en vertrekt. Zij snelt naar huis, legt de sluier af en

De ch

ά ² ł·ű ƛă ŘƛűKέ

Ze komen terug in Kanaän, bij vader Jakob, en vertellen hem alles.

ά5ƛŜ Ƴł·yΣ ŘŜ ōł·ł·ă Ǿł·yˆŘł·ű ƭł·yŘΣ ƘŜŜŦű ƻyƛ̃ ŜƝƎ ƻyǾƝƛŜyŘŜƭƛƨʅ Ø ƻŜƎŜăLJƝƻʅŜyΦ א ł ƛƨ Řł·ŎƘű Řł·ű ǿŜ א ăLJƛƻyƴŜyˆ

te houden. Jullie waren het niet die mij naar hier stuurden, maar onze god heeft dat gedaan.
Nu regeer ik over Egypte. Jullie moeten je haasten. Ga naar mijn vader en zeg tegen hem: Jozef is

Naar het Beloofde Land

Een onderdrukt volk

Jozef en zijn hele generatie is dood, maar het volk van Israël blijkt vruchtbaar. Het groeit en wordt machtig groot. Na verloop van tijd komt er een koning in Egypte, die Jozef niet gekend heeft: ά I ƵƵ̀ Ŝă ƘƛŜ̀ Ř I·ű Ø2ƭ̀ Ø I·ƴ LăŃ I·šƭ ø2ŃŘű Ƴ I·ŎƘűƛƎŜŃ Ř I·ƴ øƛƨ We moeten ons verstand gebruiken en daar iets aan doen. Als straks een vijand ons aanvalt, heb je kans dat zij zich daarbij voegen en tegen

hoort ervan en wil Mozes doden.
Die vlucht naar het land Midian. Als hij daar bij een put zit, komen de zeven dochters van een priester langs om water te putten. De meisjes vullen de drinkbakken om de kudde van hun vader drinken te geven. Helaas komen op dat moment ook andere herders langs met hun kudden, jagen - zoals altijd -

Mozes en Aäron gaan naar de Farao en vragen h

Dus volgt er nog een plaag van ongedierte over heel Egypte, behalve in het land Gosen, waar het volk van Israël woont. Het land is verziekt van ongedierte. De mensen worden er gek van. De Farao roept Mozes en Aäron.
άDI· ƻŦŦŜǊŜy Ɩ·ſăƨŜōſʎŜŦűɸ a I·I·Ǌ ƨŜ ϒƻŜű ƘŜű ƘʎŜǊ ŘƻŜyƩ ʎy9ƎèLJűŜɸέ

verduisterd worden. Nadat Mozes zijn hand uitstrekt naar de zon, komt er dikke duisternis opzetten die drie dagen blijft hangen. Niemand ziet een hand voor zijn ogen. Niemand durft zich te verroeren.

heuvels. Beneden vechten JozuvnvmannvegenvAmalekietenvDan blijkt dvalsozes ziv
staf optilt, dat dan Jozuvwinvj de staf laat zaen, dat hij verliest. Omdvt Mozes moe wordt
in ziven, onvteuvnvwe erszijdvnv door tovzonvonvnv.
Jozuverslaat Amalek.

Als Jethro, priester van Midian envhoonvat(v)-(ad)(er)(v)-(an)(4)(M)(o)-5(z)(es,)-(n)(b)5(o)-5(rt)(wat)-er allemaal gebeu
ze dvt in de buv zivzoekt hij Mozes. Zeomhen elkaar, vragen ela r hunvelstandvnv
gaan in de tenvat zitten.ozes vertelt alles wat er gebeuv is in Egypte over dv uvcht.
Jet hoort hvt verheugdvaan. Wat eenvverlossing! Zie je wel,ie godvdv sterkste. Ze brengen
offers aan huvdvDaarna komen de stamouv stenvat ov samen mvMozes en Jeth de maaltijd te
gebruiken.
De volgende dv zivt Jeto hoe Mozes langdv mvetchtspreken over allerhdvruzies tuven
dvIsraëlietenv
ά a ƨŜű ƨŜ ŘI·ű I·ffŜY I·I·f I·ffŜŜy Ř ƨŜy Ƙέ

Ze betalen Bileam goed, maar die aarzelt. Hij heeft veel gehoord over dit volk en over hun god.
άLʅ ŘŜyʅ ŘІ·ű ƛʅ Řƛű yƛŜű ŘƻŜyʅ І·yφ hƻʅ І·f ∃І·ŧ . І·fІ·ʅ Yƛ ÎƛyKdzƛă Ǿƻf ∃ƻdzŘ Ŝy ÎƛfǾŜǊΣ ŘІ·y yƻ∃ Îƻdz ƛʅ yƛŜűă

5 l·y´ú№Ŝ⌊⌊Ŝy´ø∃ M Ŝú Y´ŜŜ ƻØŜ№ ŘŜ Wƻ№Ř l·l·yφέ
ά a ƻŜúŜy´dzø ō№ƻŜŘŜ№ă Ř l·y´ŘŜ Wƻ№Ř l·l·y´ƻØŜ№ú№Ŝ⌊⌊Ŝy´ úŜ№ø∃ M ƭ∃Ŝ Ƙ∃ l·ŎKúŜ№ōƭ∃ yƙ 5 l·ú ⌊l·y´ú Ţ ŎK
y∃ M
ά ² ∃ M Ŝ∃№ƛƨLJŜy´KŜúΣ a ƻÎŜăφ ² Ŝ ÎdzƭƭŜ

roept Jozua:
ά½ƻƴ̑Ŝƴ̑Ƴ̑ƖƖƴ̑Ʃ ăűƖ ăűλƒɸέ

ǿŜťſƀŎKű ǿŀ·ǘﺴﺠ ǖ Ɛǘǿ ƕ Ə ƕ Ǟ ų ˓

MIDDELEEUWEN

hij door zijn god rijk gezegend is met deze jongen.

ά D l· ϒŜǘ ϒŜ ϒŜŜϕ hyÎŜ ƎƧŘ KŜŜŦǘ ϒŜ ƎŜKƧfLJŜyϕέ
De hele groep gaat naar de Jordaan en vaart over met bootjes. Ze ontmoeten de soldaten van Moab

de reactie van zijn vader en van de andere mannen in de stad.

Ze geven hem al hun sieraden, een gewicht van meer dan duizend sikkel goud. Verder neemt hij de mooie kleden van de Midianieten en nog veel meer. Van al het goud dat hij verzamelt, maakt Gideon een godsb

die tempel komen om.

Abimelech heeft de smaak te pakken en wil nu ook de stad Thebez innemen. Dat lukt, maar er staat

Dit vertelt ze aan haar man, als die thuiskomt. Die gaat op zoek naar de man. Hij wil het verhaal van hemzelf

dat de Filistijnen er aan komen, breekt hij de zeven koorden als luciferhoutjes.
άWŜ ŘŊƛƨŦǘ ŘŜ ăLJ Ǖ

Het verhaal van Ruth

Het is een tijd van rebellenleiders en veel onrust, maar regelmatig ook periodes van rust. Tijdens zo'n periode doet zich een keer een flinke hongersnood voor. Een man uit Bethlehem, Elimelech, vertrekt om als vreemdeling te overleven in Moab, hij met zijn vrouw Naomi en twee zonen. Als de man,

gerst wordt juist geoogst.

Ruth blijft niet zitten kniezen, maar zegt tegen Naomi:
[illegible]
[illegible]
Naomi kent daar een vriend van haar overleden man, Boaz. Hij is zeer vermogend. Ruth gaat op het veld van die man aren verzamelen, achter de maaiers aan.
Als die Boaz zelf een keer komt kijken, vraagt hij aan zijn assistent naar die jonge vrouw.
[illegible] komen is. Ze wil hier afgevallen aren verzamelen,
[illegible]
[illegible]
verzamelen. Blijf maar bij mijn slavinnen. Ik zal de jongens zeggen dat ze van je afblijven. Heb je
[illegible]
Tot op de grond buigt ze voor de man.
[illegible]

[illegible]

naar Silo. Peninna heeft kinderen, maar Hanna niet en daarmee wordt ze door de andere vrouw gepest. Anderzijds houdt Elkana meer van Hanna dan van Peninna.
De pelgrimsreis is bedoeld om te bidden in de tabernakel, oude mobiele tempel die daar nog altijd

veertig jaar leiding aan Israël gegeven.

De kist bij de Filistijnen

De Filistijnen brengen de heilige kist naar een van hun steden, Asdod en plaatsen die in de tempel van hun god Dagon. De volgende ochtend, als ze de tempel binnenkomen, zien ze Dagon, voorover ƻǇ ÎǪƴ˥ƎŜÎʎŎKű ƎŜØl·ﬀŜƴ˨ ǾƻƻǸ ŘŜ ʅʎăű ﬁʎƎƎŜƴ˳ ½Ŝ ǇIl·kken Dagon en zetten hem weer overeind. Maar de dag daarop is het nog erger. Dagon ligt niet alleen weer voorover, maar zijn kop en zijn handen liggen

SAUL & DAVID

Saul en Samuel

hem wat Samuël gezegd heeft.
ά ! ƒƒŜŜƴƴ I·I·ℕ ŘI·ǘ Ƙƛƨ ǿƛǎǘ ŘI·ǘ ŘŜ ŜÎŜƒǎ I·ƒ ǘŜℕŜŎƘǘ ǿ I·ℕŜƴǿέ

De eerste koning
Samuël organiseert een volksvergadering in Mizpa en opent de vergadering met een toespraak.
ά hƴÎŜ ƎƧŘ ƘŜŜƦǘ Ƨƴǎ dzƛǘ 9ƎèLJǘŜ ƎŜƘI·I·ƒŘ Ƨƴ ƘƛŜℕ ǘŜ ǿƧƴŜƴ a I·I·ℕ ƨdzƒƒƛŜ ƘŜōōŜƴƎŜŜƴǾŜℕǘℕƧdzǿŜƴƛƴ
onze god, jullie moeten zonodig een koning. Maar ƎƧŜŘƩ ƨdzƒƒƛŜ ƎI·I·ƴƘŜƴ ƴƨz ÎƛŜƴǿέ
Als ze Saul gaan zoeken, kunnen ze hem niet vinden. Hij heeft zich verstopt. Als ze hem vinden, en hij staat midden tussen de mensen, dan valt nog eens goed op hoe hij met kop en schouders boven de anderen uitsteekt.
ά5ƛǘ ƛǎ ƘŜƴǿ 9ŜƴōŜǘŜℕŜ ʅdzƴƨŜ ƴƛŜǘ ǾƛƴŘŜƴǿέ
Het volk juicht: Leve de koning!
Samuël beschrijft de rechten van de koning en legt het document in de tabernakel. Daarna gaat iedereen gewoon naar huis, ook Saul.

Amalek

In die tijd komt Samuël naar Saul om hem te herinneren aan een oude ruzie tussen Israël en he(Lt) volk van Amalek,hegvan toen ze uit Egy(t)pte kwamen.

ǻWŜ ϒƻŜű ! ϒӀ·fŜˀl ǳλűWƻŜλŜƴ̸űƻű ŘŜ fӀ·Ӏ·űăűŜ ϒӀ·ƴ̸Φ

Saul verslaat er misschien duizend,
maar David zeker tien maal meer.

Woedend wordt de koning op Jonathan

Een Edomiet, Doëg, die de herders van Saul controleert en nu

ά5Ι·ØλŘ ØŜℕōŜℕ∃ύ ÎλŎK ōλ≀ 2yã λy˝ŘŜ ōdzdzℕύΣ λy˝KŜύ ō2ă ØfΙ·٦ ōλ≀ ŘŜ ø ăύλ≀y℗ Y2Y˝ ∃Ι·dzø ŘŜÎŜ ٦Ι·yΰ℗ Ι Ŝΰ
is ons recht om hem aan de ٦2yλyƎ dzλύ ΰŜ fŜŜℕŜy℗ε
ά ² Ι·ΰ ∃2ŜŘ ŘΙ·ΰ ∂dzfƒλŜ Î2 Ι·Ι·y˝Y˝λ≀ ŘŜy٦Ŝyΐ Y˝Ι·yŷŜy℗ DΙ· ΰŜℕdz∃Σ ōŜℕŜλŘ ŘŜÎŜ Î Ι·Ι·٦ ∃≀ Ř Ø2 ʒ ŜăLJλ2yŜŜℕ
die man en de plaatsen waar hij zich ophoudt. Houd er reken(r r3n)4)9m)-4e)9e -die mnheek ieo

ά D l· y l· l·ℕ Y l·ℕ Y Ŝ f Σ Ø ℕ l· l·∃ b l·ō l·f Ƙ ƵŜ ƘŜ ƴ Ŝ ƙ ƘŜ Y ∃ l· l·ΰΣ ø Ŝ y ã ƘŜ Y Ø ℕ Ŝ Ř Ŝ φ 9 y Ř l·ΰ ø Ŝ ∃ Ŝ Ƙ ƵƵ ℕ Ř ƘŜ ō ō Ŝ y van het schaapscheerdersfeest. Hij weet dat wij altijd zijn herders beschermen, dat ze in vrede hun werk kunnen doen, juist omdat wij hier zijn. Dat zullen zijn herdersjongens hem kunnen bevestigen.
± ℕ l· l·∃ b l·ō l·f Ø ƵƵ ℕ Ƶŷã ŜŜ y ō λƵ Ř ℕ l·∃ Ŝ Ø l· y Ř Ŝ ŦŜŜ ǎΰ Y l· l·f ΰλƵ Ř φ ε

David spaart Saul opnieuw

De verblijfplaats van David wordt door de inwoners van Zif verraden aan Saul. Die vertrekt met zijn keurtroepen naar de woestijn om David te zoeken. David is op de hoogte, gaat zelf de richting van Saul op om poolshoogte te nemen. Hij ziet dat Saul en zijn commandant Abner een wagenburg gevormd hebben, dat zij daarbinnen bivakkeren met de soldaten daaromheen.

Aan officier Abis ǀ·ƛ ǾǸǀ·ǀ·∃ǘ ƘƛƧ ƧƔ ƔŜŜ ǘŜ ∃ǀ·ǀ·ƴƴǀ·ǀ·ǸǸ ŘƛŜ ǇƭŜ ƪ½Ŝ ƪƧƔŜƴƷǎ ƴǀ·ǑƘǘǎ ōƛƧ ŘŜ ƭŜ∃ŜǸǇƭǀ·ǀ·ǘǎ

Saul ligt te slapen in zijn wagenburg, zijn speer staat in de grond gestoken naast hem, Abner en

Saul bezoekt een waarzegster

De Filistijnen legeren zich bij Sunem, het leger van Israël in Gilboa. Saul ziet het leger van de Filistijnen en is zo bang dat zijn hart hem in de keel klopt. Hij wil horen wat zijn god ervan denkt. Maar Samuël is dood, niets of niemand geeft hem raad, geen enkele profeet, ook geen enkele droom of wat ook.

Hij heeft tijdens zijn koningschap alle waarzeggers en duivelskunstenaars uitgeroeid. En nu zoekt hij zelf naar een waarzegster. Hij heeft gehoord dat er in Endor nogeen moet zijn. Saul gaat met twee helpers op

(3-(4ap5(g, inc)]TJETBT

Dus de volgende ochtend vertrekken Daid en zijn manen uit het leger de-(an)-(de)-(Fil)-(stijn)-(en e)-n gaan

David treurt over Saul en Jonathan

te eten, vanwege Saul en Jonathan en het volk Israël, vanwege alle gesneuvelden.
David roept die man weer bij zich.
ά±ŜŃǘŜƭ ǿ l·l· Ĕ ƪƧƳ ƨŜ Ø ƴ ƴ έ
άLƪ ōŜƴŘŜ Î ƧƴØ ƴ ŜŜƴ ! Y ƭŜƪ ŜǘΦέ
ά l Ŝ ǧ ƧƳ ƨŜ ŜŃō ƨ ƧƳ ŘŜ ƪ ƴʎƴƎ Ø ƴ LǎŃl·šƭƩ Ř ƧĔ ƎƧ ƎŜÎ ƭƬ ƧƳ ǘŜ ōŃŜƴƎŜƴ έ
David roept

Bethlehem.

koning waardig. Ook begrijpen ze

GOUDEN EEUW

David koning over heel Israël
Als de Filistijnen horen dat David tot koning over Israël is gekozen, trekken ze tegen hem op.
Hij raadpleegt het Efod-

I·fă KŜű y2ŘλƎ λă ÎI·f λ⌊ YŜ y2Ǝ ⌊fŜλyŜ№ Ŝy˜yŜŘŜ№λƎŜ№ 2LJăűŜftŜy⌀ε

bijgestaan heeft. De koniklijke delegatie van David arriveert in Ammon.
De koningen van de steden daar waarschuwen hun heer Hanun.
ά5Ŝyʅ ƨŜ ŘI·ű ŘʎŜ ŘŜƭŜƎI·űʎŜ ʅƻϒű ƻϒ ǳ űŜ űǋƻƻǎűŜyK ½ƻǳ KŜű yʎŜű Îƻ ÎʎƨyŘI·ű 5I·ØʎŘ ŘʎŜ ϒŜyãŜyƎŜǎűǳǳǋŘ
KŜŜŦű ƻϒ ǳǿ ǎűI·Ř űŜ ōŜǎǈʎƻyŜǋŜyƪ ƻϒ ŘʎŜ ƒI·űŜǋ I·I·yűŜ ØI·ffØ

De commandant zet Uria, bij de belegering van een stad, inderdaad op een gevaarlijke plek, waarvan hij weet dat men er groot risico loopt. De mannen van de stad doen een uitval en er sneuvelen enkele mannen van Davids leger, waaronder Uria. Joab stuurt een uitgebreid verslag naar David en geeft de boodschapper een speciale opdracht.

ά ! fă ƨŜ ʅfI·I·№ ōŜyű ϒŜű ƘŜű ƘŜfŜ ØŜ№ăfI·∃ ØI·ƴŘλű ∃ŜØŜŎƘűΣ ŜƴŘI·ű Ŝ№ ØŜ№fλŜÎŜƴ∃ŜfŜŘŜƴÎλƨƴΣ ÎI·f ŘŜ ƨƴλƴ∃

Maar Amnon luistert niet. Hij is sterker dan haar en verkracht haar. En dan ineens is zijn liefde voor haar over. Het tegendeel is waar. Nu haat hij haar meer dan hij haar liefhad.
ά a l·l·ʅ yƌz Řl·ǘ ʔŜ ǿŜƎʅƧƔǘφ 5ƧyŘŜNJ ƧLJφέ
άWŜ KŜōǘ ƎŜŜyˆŜyʅŜƭŜ NJŜŘŜyˆƧƔ Ɣƛʔ ÎƧ ǿŜƎ ǘŜ ăǘdzNJŜyφ 9 l' Ŝyƭƛʔʅ ƛă Řl·ǘ yƧƎ ŜNJƎŜNJ Řl·yˆ ǿl·ǘ ʔŜ yŜǘ ƎŜŘl·l·yˆ KŜōǘφέ
Maar Amnon wil het niet luisteren. Hij roept zijn bediende.
ά½Ŝǘ Kl·l·NJ KŜǘ Kdzƛă dzƛǘ ŜyˆŘƧŜ ŘŜ ŘŜdzNJ l·ŎKǘŜNJ Kl·l·NJ ƧLJ ăƭƧǘφέ
Daar staat ze dan buiten, in haar veelkleurige jurk die alleen gedragen mag worden door

ǗŴl·Σ ƛʅ ōŜy ƛy ŘŜ ŴƵǳǿΣ ⅄ƛǒy ⅄l·y ƛǎ ∃ŜǎűƵŴǾŜy Lʅ Kl·Ř ⊤ƶʅ űǿŜŜ ÎƵyŜyΣ ŘƛŜ ƛy KŜű ǾŜfŘ ⅄Ŝű Ŝfʅl·l·Ŵ
vochten. Niemand haalde hen uit elkaar en de een heeft de ander doodgeslagen. Het volk wil nu dat de doodslager op zijn beurt, zoals de wet vo

om aan de koning een uitspraak te vragen over een of ander onrecht, een ruzie of wat ook. Hij vraagt aan zo iemand waar hij vandaan komt. Als die dan tot één van de stammen van Israël behoort, staat Absalom klaar met een eigen uitspraak, namelijk dat die man in zijn recht staat.
άl·l·ǊǾŜă l·ǘ ŘŜ ʅƻλƎy∫l·l·Ǌ ǆŜǊŜyφ
Als iemand voor de prins bij de stadpoort wil buigen, dan steekt Absalom zijn hand uit en trekt de
ΥŎK ǘƻŜ Ŝyʃ ƻΥŜťăǘ ĶŜΥƻ ƻΥΥǘ λŜŘŜǊŜŜyʃŘλōλ Řʅƻλy∃Î ǊŜŎKǘ ǿλť Ķl·ťŜyʃ
en hij steelt op deze manier he5E>5Diart van het volk.
ά λʅ ΥŜŎKǘŜǊΣέÎŎKǘ Ķλ Řl·yƻ

ά ! ſă ʔŜ ōʎ Ƴ Ŝ ōſʎʔŦǘ ōŜỿ je me alleen maar tot last. Maar als je met priester Zadok meegaat naar de stad, dan moet je je diensten aan Absalom aanbieden, zeggen dat je voortaan hem wilt dienen. Je bent dan in de gelegenheid omraadgevingen van Achitofel te ondermijnen. Je kunt d an ook ƚ·ſſŜǁſŜʎ ʎỿŦƻǁƳ ƚ·ǘʎŜ ďʎǘ ƘŜǘ ǈƚ·ſŜʎă Řƻƻǁǝ ŜǾŜỿ ƚ·ƚ·ỿŘŜ ǈǁʎŜăǘŜǁăφέ
Met die opdracht gaan de priesters en raadgever Husai terug, met de heilige kist, naar Jeruzalemn ze blijven daar.
Nogen verrassing is dat de knecht van Mefiboseth zich bijon

krijgsman; die gaat vannacht niet slapen in het veld. Hij verstopt zich in een spelonk of een dergelijke plek. Ze zullen met gemak een paar van uw mannen doden en dan roepen dat het leger van Absalom verslagen is. Op dat moment zal het hart van zelfs uweer pert cert cmlteenant zeten

en blijft haten degene die u liefhebben, geeft u daarmee aan dat uw officieren en soldaten u niets waard zijn. U had blijkbaar liever gehad dat wij allemaal dood waren en Absalom nog leefde. Koning, u moet opstaan en uw soldaten bedanken. Als u dat niet doet, zal er niet een bij u blijven.
bƻƎ Ǿƻƻǋ ŘŜ ŀǾƻȅŘ ǘƻƭŜȅ ǘŜ ǾŜǊǿŜƭƭŜȅΦ 5ŀȅ ǘŀƪ ƘŜǿ ¸Ŝǿ ƛȅ ȅŀŜǿ ōŜǎǿ ŀŦƻƛŜȅΦέ
De koning staat op en gaat in de poort zitten. Dat wordt bekend gemaakt onder het volk, dat hij daar zit, en dus trekken ze daar allemaal naar toe. En ze mogen gezien worden.

Nu de mannen van Juda de koning als eerste hebben verwelkomd en opgehaald en over de Jordaan hebben gebracht, komen ook de mannen van Israël.

ά L ʅ ƘŜō ƎŜÎƻƴŘƛƎŘΦ L ʅ ōŜƴƎŜʅ ƎŜǿŜŜǎǘΦ ² Ι·ǘ ƴƻŜǘ ƴƛƧƴƎƻŘ ƘƛŜǾǾΙ·ƴŘŜƴʅŜƴΦέ
Dat komt hij te weten als de profeet Gad de volgende ochtend langs komt.
ά YƻƴƛƴƎ dz Îdzƭǘ ƴƻŜǘŜƴʅƛŜÎŜƴ dzƛǘ ŘǾƛŜ ʅǿΙ·ŘŜƴƬ ÎŜǾŜƴƧΙ·Ǿƴ ƘƻƴƎŜǾƴƻƻŘ ŘǾƛŜ ƴΙ·Ι·ƴŘŜƴǾƭdzŎƘǘŜƴǾƻƻǾƴ
uw ǾƛƧΙ·ƴŘŜƴƻƬ ŘǾƛŜ ŘΙ·ƎŜƴŘŜ LƴŜǎǘΦ DŜŜƬ ƴƛƧ dzǿ Ι·ƴǘǿƻƻǾƴŘΦέ
ά a ƛƧƴƎƻŘ ǿΙ·ǘ ŜŜƴŜƭƭŜƴŘŜΦ ² Ι·ǘ ƴƻŜǘ ƛʅ ŘƻŜƴƘ L ʅ ǿƛƭ ƛƴŜƭʅ ƎŜǾΙ·ƭ ƴƛŜǘ ƛƴƘΙ·ƴŘŜƴǾΙ·ƴƴŜƴǎŜƴǾΙ·ƭƭŜƴΦέ

belofte dat Salomo hem zal opvolgen. Vraag hem waarom dan nu Adonia op de troon zit. En terwijl u

Ze bekvechten in aanwezigheid van de koning.

[illegible] dit levende kind is mijn zoon, maar het dode kind is van de ander. De ander zegt

[illegible]

G[Ze)-rengen de koning een zwaard.

[illegible] andere [illegible]

[illegible]

bouwlieden van Salomo en die van Hiram fantastisch goed behouwen.

Het heiligdom van Salomo is dertig meter lang, tien meter breed en vijftien meter hoog. Er voor staat een voorhuis met vensterser die gesloten kunnen worden. In dat voorhuis zijn vele kamers die rondom

voor iedereen.
ά hyÎŜ ƎƵŘΣ ŜŃƺ ƛă ƎŜŜyƴƎƵŘ ÎƵƖfă dzΦ bƛŜǘ ƛyƴŘŜ ƘŜYŜfΣ yƛŜǘ ƵLƺ ƖƖŃŘŜ ŜyƴyƛŜǘ ƵyŘŜŃƺ ŘŜ ƖƖŃŘŜΦ ¦ ǿ
woonplaats is natuurlijk in de hemel, maar toch, uw grote naam is verbonden

Ik heb mijn kleren uitgetrokken, mij gewassen.
Ik voelde de vlinders in mijn buik
en stond op om open te doen.

"Maar Job, je Kebt anderen de les gelezen, je Kebt velen moed gegeven of getroost, maar nu Ket jezelf overkomt, nu ben je ten einde rnnd.
Gelukkig is de mens, die door god gestraft wor l' Daarom, je moet de straf van god aanvaarden."
"Heb ik jullie gevraagd om komen, om mij zogenaamd te Kelpen? Het Keeft god beKaagd om mij kapot E0Ce maken. Zeg mij eens: W0Cnnr word ik voor gestrnft? En als ik 0Cnl gezondigd heb, waarom zo

Verscheurd Land

Het land scheurt in tweeën

De gevluchte officier Jerobeam hoort in Egypte dat Salomo overleden is. Er zijn mensen die hem

“Men] Ő] Ʒ Ŕ

uw zoon en voor uzelf. Geloof me, het meel in de pot en de olie in de kruik zullen niet opgaan, zolang als de droogte duurt."

“OK, profeten van Ba-al. Kies je koe, slachten jullie eerst, omdat je met zoveel bent. Roep tot je god

ǾŜŇƳƻƻŇŘŜyΦέ
Er steekt een hevige storm op, bergen scheuren, rotsen breken af. Dan is er een aardbeving en tenslotte een enorm vuur.
Als er dan alleen nog maar diepe stilte overblijft, schuilend onder zijn mantel, wacht hij af bij de opening van de spelonk.
ά ² ŀű ŘƻŜ ʎƪ ĶʎŜŇĶ Ŀƪ ĶŜō ƳʎϱƴōŜăű ∃ŜŘŀŀyΦ a ŀŀŊ ĶŜű ǾƻŧƪŁăŊŀšŧ ŘʎŜyű Ƴʎϱƴ∃ƻŘ yʎŜű ƳŜŜŇΦ ¦ǿ profeten zijn dood. Ik ben alleen overgebleven en ook mij zullen ze vermoorden. Maar toch, wat doe ik hier?
Ik ga terug, het is niet waar dat ik alleen ben overgebleven. Er zijn er in Israël nog duizenden die niet buigen voor Ba-al en zijn totem niet gekust hebben.
Ik zoek generaal Jehu op. Die moet koning w men over Israël. En ik zal ook mijn eigen opvmer aanwijzen als de nieuwe profeet, Elisa.

Elia gaat terugij vindt Elisa die aan het ploegen is. De ploeg w(ɜm)-rdt getrokken door koeien. Elia legt zijn mantel over de schouders v Elisa. Die laat de koeien achter en loopt achter Elia aanrr

zich weer zitten te bezatten in hun tenten. Hij wordt gewaarschuwd dat er een groep mannen is uitgebroken uit Samaria.
“Of ze nu met vredesvoorstellen komen of dat ze willen aanvallen, je moet ze levend in handen krijgen.”
De stoottroepen van Achab, met in hun kielzog het hele leger, verslaan de Syriërs, jagen achter hen aan. Veel paarden en wagens worden neergehaald. Het is een grote veldslag. Benhadad, de koning van Syrië, en een aantal ruiters weten e ontsnappen op hun paarden.
Diezelfde profeet duikt weer op bij Achab (g)3

Achabs dood

“Dat is goed. We zijn tenslotte één volk. Maar ik wil wel advies van de profeten.”
De koning van Israël roept honderden profeten om zich heen en die zeggen alleE(ch)0t hij rustig

Ze

De twee koningen, met ook nog de koning van Edom, trekken met hun legers door die woestijn, met een kudde slachtvee als voedsel achter zich aan. Maar na een aantal dagen blijkt dat ze tekort aan water hebben. De koningen zijn de wanhoop nabij en vrezen dat ze alle drie het onderspit zullen delven in de strijd met de Moabieten. Josafat vraagt of ze geen profeet moeten raadplegen.

ά ² Ŝfyʃ̂ŜŜ̂ Σ ϒŜyʃ̂ŜŜ̂ǊΣ ƛʅ ōŜyʃϒ I· I·Ǌ ŜŜ̂yʃ∃Ŝ̂ǿƻyʃ̂Ŝ ǾƻfʅǎǾǊƻdzǿφέ

ze uit Israël vertrok.

In die periode van honger in het land komt Elisa in Gilgal op bezoek bij de profetenschool. Hij geeft bevel om de grote pot op het vuur te zetten en groenten te koken. Iemand gaat het veld in en

en ezels. Ze renden voor hun leven.
Dus als die melaatsen in het legerkamp arriveren, gaan ze een tent in, eten en drinken er op los. Ze nemen zilver en goud en kleren en gaan het ergens verstoppen. Daarna gaan ze naar een andere tent

“Je moet naar RamotK in Gilead gaan, met deze kruik zalfolie in de Kand. Daar aangekomen moet je

opdracKt om 'die vervloekte Koer' te begraven, want 'per slot is ze de docKter van een koning'. Maar als ze haar lijk zoeken, vinden ze niet meer dan afgekloven beenderen. De honden hebben haar opgegeten. Jehu ziet daarin de voorspelling van Elia bevestigd en gooit haar beenderen als stront op het veld. Izebel kan nergens herdacht worden.

De kinderen en kleinkinderen van Achab wonen in Samaria. Jehu schrijft een mrief naar de regerende personen van die stad.
"Mijn Keren, als deze brief u bereikt, en u Kerber ł no ł de zonen van AcKab daar met Kun paarden, hun wagens en wapens, dan moet u het volgende doen: zoek de beste en meest gerechte zoon uit die familie en zet die op zijn vaders troon. Vervol ł oet u vecKten voor die familie."
De stadsoudsten zijn erg bang.
"Twee koningen KeŐ en niets tegen JeKu kunnen uitricKten. Wat zouden wij dan kunnen?"

willen schenken.
ά5Ŝ ǈǊƛŜăǘŜǊă ƴƱƎŜy͂ŘI·ǘ ƎŜƒŘ ƛy͂ƱyǘØI·yƎăǘ yŜƳŜyΣ ƳI·I·Ǌ ƳƱŜǘŜy͂ŘI·y͂ ǿŜƒ I·ƒƒŜ I·ǑKǘŜǊăǘI·ƒƒƛƎ ƱyŘŜǊKƱǆŘ
ŘƱŜyΣ ÎƱI·ƒă KŜǘ ŘƛǑKǘŜy͂ØI·y͂ŘŜ ăǑKŜǆǊŜy͂ƛy͂ŘŜ ƳǆǊŜyΦέ
Maar jaren later blijkt er nog vrijwel niets v

Ze doden mensen en roven veel buit.
Terug van de oorlog tegen de Edomieten, brengt Amazia ook de goden vandaar mee naar huis. Hij vereert deze goden, waarop de profeet verschijnt. Maar de koning zit niet op hem te wachten.

Maar

Hij versterkt Jeruzalem met nieuwe torens en poorten en schaft veel wapentuig aan. Hij bouwt

Als koning Achaz sterft, wordt hij niet begraven in de koninklijke begraafplaats. Zijn zoon Hiskia volgt

Tobias raakt er helemaal depressief van. Hij wil dood.
Maar alvorens te sterven, herinnert hij zich het geld, dat hij Gabaël in Medië in bewaring gegeven heeft.
"Ik heb om de dood gebeden, waarom roep ik dan Tobias mijn zoon niet. Hij moet van dat geld weten, eer ik sterf."
Dus roept hij z zoon bij(4)(3)ch:)]TJETBT1 0 0 12.85 8 Tm[ )]TJETBT1 0 0 17.8 8.4 Tm[("M)-(4)(4)(n)(3)jo)-(7)(n)(3)(g)(4)en, als i)(2)k)-(3)st)(9)erf, be)

ij(4)(l)(3)v)-(4)er)-(2)(4)jn)5(, die)(2)ik)-(3)aan)5( )(9)Gab)5(aë)(1)0(l in)(4)M)-5(edi)(3)ë)(9)in b)(4)e)(9)warin)5(g)(4)geg)(4)ev)-(6)en h)(3)eb.)(3)')]TJETB

"Fijn. ?ertel het mijn vader."

Vader Tobias zegt nu tegen z'n zoon:

Het v

ά½Ŝ ΚŜōōŜƴ l·ftŜă ∃ŜÎλŜƴ ø l·ǘ λƴ Υλ?ƴ LJ l·fŜλă λăφέ
άD2ŜλŜ ∃2ŘΣ l λăʅλl·φ 9ℕ ʅ2Υǘ ŜƴΥ2ΥŜƴǘ Řl·ǘ ═ ş ʻ ø l·ǘ λƴ dz ø LJ l·fŜλă λăΣ øŜ∃∃ŜØ2ŜℕŘ Î l·f ø2ℕŘŜƴƴl·l·ℕ
Babel. Er zal niets van overblijven. Uw kinderen zullen hovelingen worden in het paleis van de koning
Ø l·ƴ . l·ōŜfφέ
ά l Ŝǘ 2ŜŘă ℕŜă l·?l·φ ! fă λʅ ʻ ƴdz Υ l·l·ℕ ŘŜ ăǘ Ø l·ƴ Υλ?ƴ fŜØŜƴ λƴ ØℕŜŘŜ Υ l·∃ fŜØŜƴφέ

De laatste koningen van Juda
Manasse is anders dan zijn vader Hiskia en laat de offerhoogten herbouwen, zelfs die voor Ba-al en zet totempalen neer, net als Achab de koning van Israël deed. Hij buigt voor de sterrenbeelden en maakt er zijn godsdienst van. En dat doet hij rktig in de tempel van Salomo.

En is er iemand die medelijden heeft?

Ninive moet niet denken dat ze beter is dan TKebe, ook zo'n enorme, aan rivie

Dan zien ze een of ander grafteken.
ά I ȘΣ ǿ I·ű ƛă Ř I·ű Ǿ22Ǌ ƎǊI·ŦűŜʅŜƴƘέ

in Zedekia. Die is dan twintig jaar en mag nog elf jaar regeren in Jeruzalem.
Negen jaar later verschijnt het leger van Babel opnieuw aan de poorten van Jeruzalem en belegert de stad. Daar wordt de honger vreselijk, er is geen brood meer. De koning en zijn soldaten breken midden in de nacht uit, gewoon door de poort die grenst aan de koninklijke tuin, en ze bereiken het veld. Maar het leger van Babel achtervolgt de koning en haalt hem in in de velden van Jericho. De soldaten van Juda vluchten alle kanten op. De koning wordt gegrepen en naar de koning van Babel

DIASPORA

Suzanna

Twaalf maanden later wandelt de koning op het paleis in Babel en beziet de stad.

Belsazar bekleedt Daniël met purper, doet een gouden ketting om zijn nek en roept hem uit tot derde man in het rijk.
Nog diezelfde nacht sterK[8(Belsaz)(4ar, de)(2k)(7o)-5(n)(3n) uit)9F Bdn h rijk.

In het tweede jaar na hun aankomst gaan ze bouwen. Er wordt een fundering gemaakt onder leiding

De Joden zijn teruggegaan en onder leiding van hun landvoogd begonnen zij met de herbouw

voorwerpen. Die mannen werden verantwoordelijk gemaakt voor het beheer ervan.
Zo gingen we op reis naar Jeruzalem en arriveerden daar. Het goud en zilver werd gewogen, alle voorwerpen gecontroleerd door de priesters, aAlle gegevens worden opgeschreven.
We offerden aan onze god twaalf jonge koeien, tw

We maken deze dag tot een feestdag.

Ι·fă ŜΝ ƧLJ ŘŜ ōΙ·ÎdzƛƴƎŜōfΙ·ÎŜƴ ǿƧΝŘǘφέ
Zo wordt er gewerkt van zonsopgang tot zonsondergang. Iedereen overnacht binnen de stad en is zo tegelijk wachter. We komen nauwelijks uit de kleren en altijd hebben we water en wapens bij ons.

Intussen krijg ik te horen dat er geklaagd wordt door het gewone volk, niet in het minst door de vrouwen. Ze hebben grote gezinnen en hebben veel graan nodig. Soms verpachten ze hun land of wijngaard om van die opbrengst graan te kunnen kopen. Sommige zeggen dat ze zoveel belasting moeten betalen dat ze daardoor niet genoeg overhouden. Ze klagen over de edelen, de notabelen die alles naar zich toe graaien, land en rijkdom.

kennen.
ά±ŜŃǘŜƭ ŜŜyãΣ ǿƛƧÎŜ ϒƖ·yƴŜyΣ ǿƖ·ǘ ŘƻŜ ƧŜ ϒŜǘ ÎƻΩƴ ʅƻyƛyƎƛyΣ ŘƛŜ yƛŜǘ ŘƻŜǘ ǿƖ·ǘ ŘŜ ʅƻyƛyƎ ÎŜƎǘKɛ άϒƻyƛyƎƛyƴ±Ɩ·ăǘKƛ KŜŜƬǘ yƛŜǘ Ɩ·ƭleen de wet van de koning overtreden, maar ook zich misdragen tegenover de vorsten en tegenover het hele volk.

geroofd.
Als de koning vraagt wat de koningin nog meer wenst, vraagt ziC t2 3 1(rain)(C t2[ )]TJETBT1 0 045.44Tmtra 3 5 9)(m) n

Voor God en Vaderland

Judith
Nebukadnezar, de koning van de Assyriërs, regeert al twaalf jaar in de grote stad Nineve, terwijl in het land van de Meden de koning daar zijn stad Ecbatana versterkt. Rondom de stad bouwt hij muren van zeer g

waterleidingen. Vervolgens wachten ze op wat er gebeuren gaat.

Na ruim een maand raakt het water in de stad inderdaad op. Vluchten kan niet. De mensen sterven van dorst. De mensen van de stad komen in opstand tegen hun burgemeester die geen vrede wilde sluiten met de Assyriërs. Ze zien geen andere mogelijkheid dan zich over te geven aan Holofernes. De burgemeester vraagt hen om nog vijf dagen vol te houden.
"Als er

volgen. Ik zal voorop gaan en u de weg wijzen naar Jeruzalem. Dan kunt u zonder enig probleem dit vol

ontdekken dat Judith er niet meer is, begrijpen ze wat er gebeurd is.
"Die zigeunervrouw heeft schande over ons gebracht en Holofernes gedood."

KŜfLJŜyHé
Net zulke brieven komen uit Galilea, waar de bewoners van Tyrus en Sidon hen willen uitroeien.

Er wordt druk vergaderd over de te volgens strategie.
Judas M zelf en zijn broer Jonathan M gaan met een deel van het leger naar Galilea. De andere twee gaan naar Dathema. Generaal Jozefus M blijft in Jeruzalem met een compagnie soldaten om daar de bewoners te beschermen.
Judas M en zijn legereenheid steken de Jordaan over, gaan de woestijn in en komen daar langs een

geliefd als koning? Vast omdat ik Jeruzalem zwaar heb mishandeld, haar bewoners heb uitgeroeid.
² I·ǘ ǎǘƵϒ ǾI·ƴϒŜϕέ

Demetrius de Romein & Alcides
Er doemt een nieuwe heerser op, voor het eerst een Romein, Demetrius en zijn bende.
Ze trekken een kustplaats binnen en hij gaat daar regeren alsof hij koning is. Zijn soldaten zien kans om zo

Jonathan Makkabeüs
De overige Makkabeeërs komen bij elkaar en kiezen nu Jonathan tot opvolger van Judas M. Hij is de nieuwe command

Een zekere Tryfon, die vroeger voor Alexander vocht, merkt hoe de buitenlandse soldaten mopperen en hij snapt heel goed wat Demetrius II de soldaten heeft aangedaan. Hij reist naar een bevriende

het land van Galilea om die andere soldaten, die vertrokken, ook af te maken.

Simon gaat door met het versterken van de steden in Judea. Hij bouwt burchten, hoge torens, dikke muren, poorten en grendels en zorgt dat er proviand is in die plaatsen.

Jezus van Nazareth

Dat gebeurt juist in de periode dat de Romeinse keizer Augustus in zijn hele rijk een volkstelling houdt. Elke bewoner moet zich melden in z'n plaats van oorsprong, dus Jozef en zijn vrouw gaan naar Bethlehem. Daar aangekomen, beginn

doodsbang."

je! Hij vindt daarbij alom veel waardering.

Discipelen
Zoals gebruikelijk bij grote denkers en activisten, krijgen zij volgelingen. Enkele van hen waren al volgelingen van Johannes de Doper. Die raadde hen zelf aan om hem los te laten en achter Jezus aan

Die man gelooft wat Jezus zegt, en op weg naar huis komt hij z'n knechten tegen die komen melden dat het goed gaat met zijn zoon.
"Hoe laat werd ie beter?"
Als ze het tijdstip van beterschap noemen, beseft de man dat het precies gebeurde op het moment dat Jezus zei dat z'n zoon beter zou worden.

De volgende dag reizen ze naar een ander stadje, Naïn. Een grote groep mensen reist met hem mee. Bij aankomst bij de poort van de stad, wordt er net een dode uitgedragen om begraven te worden.

hongersnood was, maar Elia werd naar een weduwe in het buitenland gestuurd. En hoeveel melaatsen waren er in Israël toen de profeet Elisa Naäman de Syriër van zijn melaatsheid genas?" Nu is het volk boos, woedend zijn ze. Ze gaan staan, trekken hem mee naar buiten de stad, naar een bergtop en willen hem naar beneden gooien. Maar hij recht z'n rug, wandelt tussen de mensen door en vertrekt, gaat terug naar Kapernaüm.

wat de steun van mensen waard is.

zij heeft.

weg en vervolgens behandelt ze de voeten van Jezus met die zalf.

hulpbehoevenden, fundamenteel boosaardig verklaren.
"Hoe kan de satan de satan eruit gooien? Als de satan tegen zichzelf gaat vechten, dan zal hij gauw

geeft hij orders aan zijn soldaten. Ze onthoofden Johannes in de kerker en brengen het hoofd op een schaal naar het meisje. Dat geeft de schaal met het hoofd door aan haar moeder.
Discipelen van Johannes komen het lichaam opvragen om het te begraven. Ze gaan naar Jezus om

meteen weer.
Zie jezelf als schapen tussen de wolven, dus wees voorzichtig als een slang, maar tegelijk argeloos als de duif. Maak je geen zorgen over wat je moet zeggen, want dat komt vanzelf. Je weet immers dat wat je te zeggen hebt goed is voor de mensen.
Wees niet bang voor hen die het lichaam kunnen doden. De geest is uit de fles en kan er niet meer terug in gestopt worden. Denk ook niet dat alles vreedzaam zal verlopen. De mensen kunnen elkaar

heus, ik ben dat nieuwe brood uit de hemel."

maakt er een show van deze keer. Hij steekt zijn vingers in zijn oren en met spuug raakt hij de man z'n tong aan. Hij zucht diep, kijkt omhoog en zegt: Effatha! En jawel, die man zijn oren gaan open, zijn tong komt los en hij kan goed praten.

"Ik heb mijn zoon meegebracht, een jongen die aan epilepsie lijdt. Ik heb uw discipelen gevraagd

maar ik heb me bedacht. Je moet nu alles toch terugbetalen.
Zo werkt dat dus met vergeving, Petrus."

Ook Johannes heeft een vraag.
"Meester, we zagen iemand die niet tot onze groep behoort iemand ge

zwaar geleden heeft onder de overheer

Onder het volk wordt flink over hem geroddeld.
"Zou hij naar het feest komen?"
"Hij is ok!"
"Hij deugt niet, hij houdt ons voor de gek."

Er was eens een rijke man die een beheerder in dienst had. Die beheerder drukte heel veel van de bezittingen van z'n baas achterover. Dat kwam uit. "Wat hoor ik nu? Kom me morgen maar eens heel precies uitleggen hoe het zit. En zonder bevredigende uitleg, zul jij geen beheerder blijven." De beheerder overlegde bij zichzelf wat hij moest doen. "Beheerder zal ik hier niet blijven. Met m'n handen werken kan ik niet (a)en bedelen wil ik niet. Waar kan ik st(a)raks terecht(a)? Weet je wat, ik ben nu nog beheerder. Ik (a)roep alle mensen op die nog een (a)schuld hebben aan mijn baas."(a) Hij riep ze bij zich, de een na de ander, en (a)verlaagde het schuldb

"Als het zo gesteld is, kun je maar beter niet trouwen."
"Jullie snappen het ook niet blijkbaar. Denk eens na over het volgende: er zijn mannen die zonder ballen geboren zijn; anderen zijn door mensen gecastreerd zijn en er zijn mannen die zichzelf castreren voor een beter leven."

Enkele moeders komen hun kinderen naar Jezus brengen met de bedoeling dat hij voor hun kinderen

"Laat die kinderen bij me komen. Hou ze niet tegen, want kinderen staan open voor een nieuwe en

"Dan zeg ik u oo

Iemand had twe

Wel vertelt hij een gelijkenis:

"Nee, ik heb geen zin." Maar kort na dat antwoord, bedenkt de zoon zich en gaat toch. Een andere zoon zegt dat hij zal gaan werken, maar gaat niet.

trouwen en zorgen dat z'n broer alsnog kinderen krijgt. En nu waren er zeven broers. De eerste

binnen vol rotte doodsbeenderen. Slangen, addergebroed! Geloof maar niet dat jullie de hel zullen ontlopen. Jullie geselen, vervolgen, doden zelfs de profeten die god jullie stuurt.
Ja, Jeruzalem doodt de profeten en stenigt de door god gezonden profeten die de waarheid komen vertellen. Jeruzalem, je zult verwoest worden."
Dan vertrekken ze, de tempel laten ze achter zich. En achterom kijkend wijzen z'n volgelingen naar die gebouwen, haar contouren, de prachtige tempel.
"Ja," zegt Jezus, "Kijk maar goed. Geen steen ervan zal op de andere steen blijven staan."

De arrestatie op het paasfeest
Op de eerste dag van het feest vragen de discipelen waar Jezus de feestmaaltijd wil houden. Hij geeft Petrus en Johannes de opdracht:
"Ga naar de stad en zeg tegen zo'n zaalverhuurder: 'Onze meester zegt dat hij de feestmaaltijd bij u wil houden.' Ga met hem mee naar de zaal en doe alle voorbereidingen."
Dat doen ze.
Vervolgens vieren ze de feestmaaltijd. Na de maaltijd staat Jezus op, stroopt z'n mouwen op, neemt een doek, giet water in een teil en gaat de voeten van zijn leerlingen wassen en afdrogen. Als Petrus aan de beurt is, zegt die:

geestelijk leiders. Ze arriveren daar met fakkels en wapens. Judas begroet Jezus, zoals gebruikelijk, met een kus.
"Zo Judas, al zoenend verraad je me?"
Dan vraagt hij aan de soldaten:
"Wie zoeken jullie?"
"Jezus van Nazareth."
"Dat ben ik."

"Nou ja, wat hebb

De stadhouder ziet dat hij niet verder komt met die joden en vreest dat er oproer van komt. Hij laat

Iemand wil hem met een stok en een spons wat van dat drankje geven, maar anderen zeggen dat hij moet wachten.
"Even kijken of Elia ook echt komt."

Dan sterft Jezus. Hij geeft de geest. In de tempel scheurt het grote gordijn dat het allerheiligste deel

elkaar over de gebeurtenissen te praten als iemand zich bij hen voegt.

"Nee, wij zijn niet dronken. Dit is echt iets heel anders, iets dat door de profeten al voorspeld was,

"Saffira, is dit inderdaad de opbrengst van het land dat jullie verkocht hebben?"
"Jazeker, we hebben voor zoveel verkocht."
"Wat heeft jullie bezield om samen met leugen en bedrog binnen te komen? Kijk, daar komen net de mannen terug die je man begraven hebben."
Dan valt ook zij dood neer voor de voeten van Petrus en o5(r de)1t zij wordt begraven.
Dit voorval maakt grote indruk.

Paulus

De eerste christenvervolging
De Saulus die op de kleren van de Farizeeërs paste, vindt het maar wat terecht dat Stefanus geëxecuteerd werd. Ook dat vanaf die dag de groep volgelingen vervolgd wordt; hij doet daar flink

Maar hij wordt toch bevrijd. Iemand maakt hem los, zegt hem dat hij z'n schoenen aan moet doen en

Op een dag worden ze dan ook achterna gezeten door een groep tegenstanders die hen proberen te

"Vorige keer ging hij ook mee en al na een kleine tegenslag ging hij terug."
Barnabas vindt deze benadering niet leuk. Hij besluit om met Johannes op stap te gaan, niet met Paulus. Die echter vindt Silas bereid om hem te vergezellen.
Ze gaan op reis, steken de grens over van Syrië met Turkije en komen weer in Zuid Turkije. Daar

dat ze last krijgen.
Een meute van opgestookte heethoofden bestormt het huis waar ze lo

Hij laat hen wegjagen uit het gerechtshuis. Wel slepen de Grieken de overste van de synagoge voor de rechterstoel en slaa

een groep Turkse Christenen die op weg zijn naar huis. De zeereis duurt vijf dagen.
Na aankomst houdt hij zich een poos schuil, maar op de zondag viert hij met de Christenen van Troas. De bedoeling is de volgende dag verder te reizen. Ze willen de zondagavond benutten om nog zo veel mogelijk op te steken van de kennis van Paulus. In een bovenzaal zitten ze bij elkaar, de toortsen om de boel te verlichten verbruiken veel verse lucht en een jongen die in het venster zit, krijgt zo'n slaap dat hij uit het raam valt, van de derde verdieping naar beneden. Hij wordt voor dood opgenomen.

Hebreeuws. Ze horen dat hij hun taal spreekt en houden zich stil.
"Mannen, broeders, vaders, luister naar mij als ik u uitleg geef. Ik ben een jood, geboren in Ta
opgevoed in deze stad aan de voeten van de groot Gamaliël. Ik was een zeer ijverig in het
onderhouden van de joodse wet, net als u. Ik heb mannen en vrouwen die afweken, deze vol
van Jezus dus, vervolgt, geboeid en in de gevangenis gegooid, mannen zowel als vrouwen. Al
leiders weten dat. Ze gaven mij zelfs brieven om hetzse te doen in Damascus, met de joodse
Christenen daar.

heeft.
"Meneer, de joden hebben afgesproken om u te vragen Paulus morgen in

"We zouden graag zien dat hij in Jeruzalem wordt verhoord."

"Dat zou ik met heel mijn hart zo graag willen. En niet alleen u, koning, maar iedereen hier."